

UPPSALA OM MISJONEN

Vi gjengir nedenfor i sin helhet den uttalelse om misjonen som Kirkenes Verdensråds fjerde generalforsamling, som ble holdt i Uppsala i juli i år, besluttet å oversende medlemskirkene til studium. I tillegg til det opprinnelige utkast (jfr. NOTM 1968 s. 65–82) forelå det ved møtets begynnelse også et supplerende utkast fra tysk side og et alternativt utkast utarbeidet av en gruppe skandinaviske teologer. I stedet for disse dokumenter ble det under møtet utarbeidet et nytt dokument, og dette ble — etter drøftelser i seksjon II (hvis tema var «Renewal in Mission») og i plenum — vedtatt av generalforsamlingen. Av de ca. 700 delegater — offisielle, stemmeberettigede utsendinger fra medlemskirkene — var det bare noen få som stemte imot. Oversettelsen av dokumentet — fra den engelske utgave — er ved pastor Enok Adnøy, leder av Norsk Mellomkirkeleg Institutt — Red.

I. MISJONENS MANDAT

I. Vi tilhører en menneskehet med en skrikende og klart uttalt lengsel etter et fullt menneskelig liv. Likevel er selve menneskeligheten — den enkeltes og samfunnets — truet av flere destruktive krefter enn noensinne. Og våre mest påtrengende moralske problemer har alle sammenheng med spørsmålet: Hva er mennesket? Vi kristne vet at vi er i denne verdensomfattende kamp for mening, verdighet, frihet og kjærlighet. Vi kan ikke stå på avstand. Vi er pålagt et budskap og en tjeneste som gjelder mer enn materielle behov, men vi kan aldri være tilfreds med å se på vår omsorg for de fysiske og sosiale behov som noe sekundært i forhold til vårt ansvar for de åndelige behov. I dag er det brennende relevant å beskrive Guds misjon, som vi har del i, som nyskapsens gave, en radikal fornyelse av det gamle, et tilbud til menneskene om å vokse opp til full menneskelighet i Det Nye Menneske, Jesus Kristus.

2. Sitt sanne vesen kan menneskene kjenne bare når de ser seg selv som Guds sønner, ansvarlige overfor sin far for hverandre og for verden. Men fordi mennesket sier nei til både sin lydighet og sitt ansvar som sønn, forvrenses dets Gud-gitte herredømme til utbytting, og harmoni til avstand og motsetning. I denne tilstand er mennesket — med alle sine vidunderlige evner — fanget i sin egen forferdelige og uunngåelige hjelpeløshet, og dets dypste rop — som ofte ikke blir lagt merke til — gjelder den treenige Gud.

3. Jesus Kristus, inkarnert, korsfestet og oppstanden, er Det Nye Menneske. I ham ble Guds bilde åpenbart, da han herliggjorde sin far i fullkommen lydighet. I hans totale åpenhet for andres behov, hans absolutte engasjement og absolutte frihet, hans gjennomborende sannhet og hans triumferende ja til lidelse og død ser vi hva mennesket var ment å skulle være. Ved hans død på korset er menneskets fremmedhet overvunnet. Guds be-tingelsesløse kjærlighet og miskunn tilbyr alle mennesker til-givelse for skyld og frihet for hverandre. Veien er åpnet for alle mennesker til å bli sønner på ny. I Jesu oppstandelse ble det født en ny skapning, og historiens endelige mål ble sikret: Kristus som den nye menneskehets hode skal samle alt til ett.

4. Men den nye menneskehet er ikke bare et mål. Den er også en gave, og som alle Guds gaver må den mottas ved et svar i tro. Den Hellige Ånd tilbyr menneskene denne gave i mange forskjellige avgjørelses-situasjoner. Det er Den Hellige Ånd som tar Guds ord og gjør det til et levende ord som kan omvende mennesker. Vår del av evangeliseringen kan beskrives som det å legge til rette anledninger for menneskets svar til Jesus Kristus. Ofte vil vendepunktet ikke se ut som noe religiøst valg i det hele. Likevel er det en ny fødsel. Den danner et mønster: å dø og å oppstå, og dette skal stadig gjentas. For vi må rives ut av det gamle menneskes innsnevrede og forvrengte liv. Vi må «iføre oss det nye menneske», og dette skifte tar alltid form i en faktisk endring i vår holdning eller i vårt forhold til omgivelsene. For ingen kan vende seg til Gud uten at han på samme tid blir stilt ansikt til ansikt med sitt medmenneske på 'en ny måte. Det nye liv fri-

gjør mennesket til samfunn og setter det i stand til å bryte gjennom raseskiller og nasjonale, religiøse og andre murer som splitter menneskenes enhet.

5. Misjonen bærer frukt når mennesker finner sitt sanne liv i Kristi legeme, i kirkens liv i Ord og sakrament, i samfunn i Ånden og eksistens for andre. Der oppleves tegnene på den nye menneskehet, og Guds folk åpner seg i solidaritet mot hele menneskeheten i tjeneste og vitnesbyrd. Derfor er kirkens vekst, både den indre og den ytre, av største viktighet. Likevel, når alt kommer til alt, er det ikke denne fremgang vi setter vårt håp til, men den endelige Begivenhets hemmelighet, den som står i Guds hånd.

6. Møtet med mennesker av annen tro eller mennesker uten tro må føre til dialog. En kristens dialog med et annet menneske betyr hverken en fornektelse av Kristus som den eneste eller svikt i forholdet til Kristus, men heller at en ekte kristen holdning til andre er menneskelig, personlig, relevant og ydmyk. I dialogen deler vi med hverandre våre kår som mennesker, vår verdighet og vår syndighet, og gir uttrykk for vår felles omsorg for denne menneskelighet. Den åpner mulighet for utveksling i nye former for fellesskap og felles tjeneste. Den ene møter og utfordrer den annen, vitner fra sitt innerste vesen om det som egentlig opptar ham når alt kommer til alt, det som ligger bak hans ord og handlinger. Som kristne tror vi at Kristus taler i denne dialog. Han åpenbarer seg for dem som ikke kjenner ham og korrigerer begrenset og forvrent kjennskap. Dialog og forkynnelse er ikke det samme. Det ene utfyller det andre i et totalt vitnesbyrd. Men noen ganger er det ikke mulig for kristne hverken å engasjere seg i åpen dialog eller i forkynnelse. Vitnesbyrdet er da et taust vitnesbyrd: å leve det kristne liv og lide for Kristus.

7. Mennesket er et udelelig hele. Vitenskapen gir oss i dag et stadig voksende kjennskap til menneskets indre vesen og den innbyrdes sammenheng mellom menneske og samfunn. Vi må se større rettferdighet, frihet og verdighet som en del av gjenreisningen av den sanne menneskelighet i Kristus. Dette krever et åpnere og mer ydmykt fellesskap med alle som arbeider for disse

mål, også når de ikke deler vårt utgangspunkt. Men det krever også en klarere erkjennelse av Åndsgavens forskjellighet i kirken. «Det er han som gav oss noen til apostler» — evangeliets bærere og strateger i vår tid, «noen til profeter» — til å gjøre de hellige fullt skikket til tjeneste i verden og til å være samfunnets fritalende samvittighet, «noen til hyrder» — til å lege åndelige og psykiske lidelser, «noen til evangelister» — evangeliets tolker for det sekulære menneske og mennesker av annen tro, «noen til lærere» — utrustet med bibelsk lys over samtidens floker. Hver kjenner sitt behov for de andres gaver, og hver gir sitt bidrag i en samlet innsats for å nå ut til menneskene med frelsen og føre dem til det fulle mål av Kristi fylde.

II. MISJONENS MULIGHETER

1. *Kirke i misjon er kirke for andre*

Kirken i misjon er for alle mennesker over alt. Den har et uforanderlig ansvar for å kunngjøre evangeliet om Guds tilgivelse i Kristus for de hundrer av millioner som ikke har hørt det, for dem som kjenner hans navn og likevel vender seg bort fra hans misjon, for dem som uten å vite det tjener ham som levde for andre, og endog for dem som forkaster kirken og likevel blir ved med å vente på den nye menneskehet.

Fordi kirken er for andre, må dens misjon både utfordre og inkludere menn og kvinner der de er:

- en reformert bankmann i Zürich og hans romersk-katolske kollega i Buenos Aires —
- en baptistisk politimann i Kongo, en ortodoks lærer i India —
- en metodistisk professor ved Columbia, en luthersk kunststudent ved Sorbonne —
- en evangelist i Ny Guinea, en prest i Tokios industristrøk —
- en spansk arbeider i Holland, en vest-indisk bussfører i London —
- en sykepleierske i Johannesburg, en husmor i Moskva —
- et hungrende barn i Rio, en arbeidsløs jordarbeider i Mississippi.

Slik er misjonens situasjoner, og så forskjellige er de steder der den skjer: Der det er menneskelig nød, voksende befolkning, spenning, krefter i bevegelse, stivnede institusjoner, hvor det tas avgjørelser om prioritering og maktutøvelse, og endog i åpen menneskelig konflikt.

2. Noen få situasjoner som må ha prioritet for misjon i dag

(a) Maktsentra

Maktsentra kontrollerer menneskelivet på godt og vondt. Mer og mer kjempes det om denne kontroll. For eksempel kan massemediene brukes enten til virkningsfull kommunikasjon eller til falsk manipulering. Alle eksisterende maktsentra, som regjering, business, industri, militærvesen, fagorganisasjon, og kirkene må kreves til regnskap for sin bruk av makten, spesielt av dem som influeres av den. Frustrasjon vokser i takt med menneskets maktløshet og tap av verdighet. For den nye menneskehets skyld må den maktløse utøve makt.

(b) Revolusjonære bevegelser

Lengselen etter et rettferdig samfunn er årsak til omveltninger over hele verden. Etter som mange kristne har dype røtter i status quo, er de tilbøyelige til først og fremst å dra omsorg for å bevare lov og orden. Når det å opprettholde ordningene er en hindring for en *rettferdig* orden, vil noen gripe til revolusjonær virksomhet mot denne urettferdighet. De kjemper for et rettferdig samfunn. Uten det kan den nye menneskehet ikke virkeliggjøres. Det kristne fellesskap må avgjøre om det kan godta dette revolusjonære standpunkt, og om det kan støtte dem som har det.

(c) Universitetet er over alt i forandring

Ønsket om et rettferdig samfunn og en mening med livet foran oss sprenger seg fram i alle høyere undervisnings- og forsknings-sentra. Studentopprør er uttrykk for krav om at studenter skal ta del i avgjørelser om universitetslivets form og innhold. I den

kommende verdenskulturs intellektuelle sentra er det behov for kristent nærvær og vitnesbyrd i slike bevegelser.

(d) Voksende storby og industri

Over alt i verden flytter mennesker fra stammelandby til bysamfunn, fra bygd til yrende storby. Den fremmede arbeider, rasefordommens offer på boligmarkedet, barnet i den overfylte skolen, den ensomme studenten på den overfylte sovesal, T.V.-seerne, sykehusenes pasienter, pleiere og leger — alle disse gjør de voksende byene til misjonsmark.

Lagerarbeideren som stuer stålbarer, kvinnen som setter sammen en transistor, direktøren som kappløper med tiden og bruker søndagen til å planlegge produksjonen — alle disse trenger å se sin rolle i forhold til de andres og som ledd i oppbyggingen av et rettferdig industrisamfunn.

(e) Forstad og bygd

Bygde-ungdommen som tørster etter utdanning, landspresten som savner de unge som er flyttet til byen, bonden som strever med å få til noen provisoriske tekniske hjelpemidler, arbeideren i hungerområdet, eldet før tiden, og pensjonisten som gikk av før tiden og kjeder seg, forstadsboerne som lever isolert fra utfordringene fra verden omkring dem — også disse er et misjonsfelt, et felt med konformitetspress, sosiale fordommer og uviss framtid.

(f) Forholdet mellom utviklede land og utviklingsland

Organer som har myndighet og den offentlige opinion som påvirker forholdet mellom utviklede land og utviklingsland er et misjonsfelt som krever nye motiveringer og en ny internasjonal misjonsstrategi.

(g) Kirkene som misjonsfelt

Det forkynte ord blir dratt i tvil når kirkens eget liv ikke bærer den nye menneskehets tegn og kirken er ensidig opptatt av sin egen tallmessige og institusjonelle styrke.

Altfor mange av våre diskusjoner gjelder våre indre anliggender. Altfor mange statistikk-skjema spør bare etter budsjett og tilslutning og ikke etter breddevirkning og tjeneste. Altfor ofte sender vi bare leger og lærere der behovet i dag krever også byplanleggere. Den tradisjonelle misjonsselskapsstruktur har en tendens til å binde kirkene til vedlikehold av institusjonene. Altfor mange tradisjonelle kirker forsømmer forbindelsen med uavhengige stedegne kristne bevegelser, som er i sterk vekst. Det kristne fellesskap har påtrengende behov for fornyelse om det ikke skal bli en åndelig ghetto som ikke er klar over sitt sanne ansvar. Det er kalt til å være Kristi tjenende legeme, som gis til og for verden.

3. Hvorledes finne kriterier for prioritering i misjon

Fordi verden stadig forandres, er det alltid nødvendig å vurdere misjonsaktivitetene ut fra spørsmålet: vitner de om Jesus Kristus på en tidsmessig og overbevisende måte? En slik vurdering vil ofte kreve villighet til å miste prestisje eller penger og en fri holdning til troskapens monumenter på fortidens misjonsmarker. Vi antyder følgende kriterier for den fortsatte vurdering av slike aktiviteter:

- plaserer de kirken ved de fattiges side, de forsvarsløse, de misbrukte, de gamle, de livstrette?
- lar de de kristne gå inn i det som andre er opptatt av og engasjere seg i deres saker og deres strukturer?
- gir de de beste vilkår for — sammen med andre mennesker — å tyde tidenes tegn og gå mot den nye menneskehets komme?

III. MISJONENS FRIHET

Det trenges en ny innstilling i kirkelivet

Å mobilisere Guds folk for misjon i dag vil si å befri dem fra strukturer som sperrer dem inne i kirken og sette dem i stand til å åpne seg på langt mer fleksible måter mot den verden de lever i. I denne verden trenger vi å møte andre tvers over alle grenser,

i nye forbindelser der vi både lytter og svarer, både gir og tar imot.

Det krever:

1. En stadig omprøving av strukturene i kirkelivet på alle trinn, f. eks. lokalmøte, samfunnenes synoder, konferanser og kontorer, kirkeråd på nasjonalt, regionalt og verdensplan. Alle disse må spørre, ikke om de har de rette strukturer for misjon, men: «Er vi helt ut strukturert for misjon?» (Vi henviser leserne til publikasjonen «The Church for Others» for en mer inngående behandling.)

2. En omprøving av de mange forskjellige oppgaver som menneskene er kalt til i sin tjeneste for verden. Lekmenn og -kvinner gir uttrykk for sitt totale misjonsengasjement, — ikke i første rekke gjennom det de gjør innenfor kirkens strukturer, men først og fremst gjennom den måten de bruker sin faglige dyktighet og kompetanse i sitt daglige arbeid og samfunnsinnsats. Vi må ta i bruk alle de gaver Gud har gitt sitt folk — enten det er forkynnelsens eller helbredelsens gaver, politisk virksomhet, administrasjon, eller det å stå for en husholdning, osv. Vi må finne ut hvorledes vi, i de forskjellige roller vi har, kan uttrykke vår fulle menneskelighet på en skapende og helstøpt måte — enten vi er unge, kvinner, eller tilhører minoritetsgrupper, er i overordnede og ledende stillinger eller noe annet. I alle disse situasjoner må vi bli klar over hva vår kristne lydighet i kirkens totale tjeneste innebærer.

3. En omprøving av hele planen og hensikten med den teologiske utdanning. Denne må ses som det å forberede hele Guds folk for dets tjeneste i verden. Preste-utdannelsen kan ikke betraktes isolert fra lekfolkets utdanning. Begge må ses som et hele. Det betyr:

- a) Prestene må lære å forstå den verden folket skal tjene i og sitt ansvar når det gjelder å peke på denne tjeneste og utruste folket for den.
- b) Lekfolkets utdanning må forstås som det å forberede dem for deres stadig mer nyanserte og mangslungne tjeneste i verden.

- c) Det må skapes muligheter for å kunne utdanne både prester og lekfolk for spesial-oppgaver.

Kirken i den lokale situasjon

Skjønt noen mener de grunnleggende strukturer i kirkens liv er gitt og derfor uforanderlige, er andre overbevist om at alle institusjonelle former i kirkens liv er provisoriske og åpne for endringer. På et gitt sted kan kirkens oppdrag utføres i mange former: menigheter, spesiell prestetjeneste, helse- og velferdstiltak, ungdomsarbeid, politiske og økonomiske press-grupper, funksjonelle grupper, fag-grupper og andre. Disse har ofte arvet et livsmønster som var en forgangen generasjons svar på en situasjon som nå endres raskt. På alle de steder misjonen skjer i vår tid, må vi finne nye og effektive måter, så evangeliet kan bli proklamert i dag og forstått på alle livsområder. Det vil bety:

1. At menigheten må bli klar over sin egen misjonsoppgave: å forkynne evangeliet i ord og gjerning og være et fellesskap med omsorg for alle den møter på de forskjellige fronter. I forbindelse med dette fellesskap må der være grupper som vil hjelpe de enkelte til å bli akseptert og selv akseptere andre. Der vil folk gjennom samtale finne en felles basis for sin oppgave og oppmuntres til å utvikle nye former for tjeneste i de sosiale strukturer – for medmenneskenes skyld.

2. At der er et undervisningsprogram som på alle trin fører menneskene til deres tjeneste i verden. Dette må bygge på en bibelsk forståelse av misjon, slik at folk får del i den oppmuntring og innsikt som bibelstudiet gir. Er en menighet engasjert i misjon, trenger den bibelsk næring. Møter den motstand eller forfølgelse, trenger den bibelsk oppmuntring. Svikter den sitt misjonskall, trenger den bibelsk visjon. En menighet er et Kristi brev bare for så vidt som den er rotfestet i evangeliet.

3. At vi lærer å kjenne de sosiale strukturer, for å kunne samarbeide med alle gode krefter og oppdage nye oppgaver som må tas opp.

4. At vi oppdager de positive mulighetene i samfunnets spenninger, konflikter og avgjørelses-situasjoner, og forsøker å virke-

liggjøre vår bekjennelse til kjærligheten gjennom aktiv innsats for rettferdighet.

5. At små grupper kommer sammen for å løse spesielle oppgaver med høy misjonsprioritet.

6. At vi fremmer en global forståelse av kirkens tjeneste.

Ikke noe sted eller noen tjeneste er seg selv nok. Ingen lokal gruppe kan isolere seg fra de større strukturer som planlegger og tar avgjørelser i samfunnet. I forhold til disse er kirken nødt til å utforme sin tjeneste på nye måter, f. eks.:

- a) Den innser behovet for spesialisering på særlige områder som undervisning, distriktsutbygging, industri, fritid, automasjon, masse-media.
- b) Spesialisering uten ko-ordinering er nytteløs. Der må være felles planlegging og felles handling blant de forskjellige instanser som er involvert på de enkelte steder som ledd i en total samordnet misjonsstrategi.

Den verdensvide sammenheng

Misjonsselskapene ble til som en tidligere generasjons svar på kallet om å bringe evangeliet til jordens ender. Endrede politiske, økonomiske og kirkelige omstendigheter krever nye svar og nye forbindelser. Vår forståelse av misjon på seks kontinenter betyr at ressurser fra hele kirken, — mannskap, penger og ekspertise, — står til disposisjon for hele kirken. Hvordan de skal anvendes må avgjøres ut fra behovet, ikke ut fra historisk sammenheng og tradisjonell fremgangsmåte. Når det gjelder strukturer og forbindelser, betyr dette:

1. Eksperimenter med nye former for vitnesbyrd og tjeneste må oppmuntres. Initiativ til slike eksperimenter kan komme fra hvilket som helst hold, men bør, om mulig, settes ut i livet ved felles rådslagning og strategi.

2. Det gamle skille mellom sende-kirker og kirker som tar imot er nå ved å brytes ned. Et mer fruktbart forhold mellom kirkene innbyrdes og mellom kirker og misjonsselskap har utviklet seg.

Nå må vi gå videre og få multilaterale forbindelser og avgjørelser. Disse forbindelser vil være av mange slag, noen nasjonale, noen regionale og noen verdensomfattende.

3. Der mennesker og ressurser kommer utenfra, må de settes i forhold til behovene på stedet og innordnes i samfunnets liv der. Gjensidig forståelse og forbindelse må bygges opp mellom kirken i den lokale situasjon og de som kommer utenfra med fagkunnskap og teknisk innsikt.

Ved å dele med hverandre på denne måten kan alle kristnes enhet på hvert enkelt sted fordypes, prøves og virkeliggjøres.

Aldri på egen hånd

Det er bare én misjon på alle seks kontinenter. Derfor er det nå bydende nødvendig at kristne effektivt går inn for felles planlegging og handling, både lokalt og internasjonalt. Bare økumenisk samarbeid er adekvat i forhold til vår overveldende oppgave.

Felles aksjon for misjon er allerede en virkelighet noen steder, men kirkene er fremdeles altfor nølende med å gjøre alvor av det kall til felles handling som lød så sterkt i 1963 i Mexico City, fra møtet i kommisjonen for verdensmisjon og evangelisering. Det er klart at de nåværende strukturer ikke gir oss egnede redskaper til å utvikle en felles strategi. Vi må bestemme oss for å finne måter, slik at «felles aksjon» blir noe som virkelig fungerer. Vi går sterkt inn for konferanser av regionale og nasjonale råd, misjonsstyrer, misjonsselskaper og kirker, med det sikte å finne veier og midler til en slik felles planlegging og handling. Vi anbefaler at spesielle områder så snart som mulig blir pekt ut for eksperimenter i økumenisk aksjon.

Vi finner det faktisk umulig å forestille oss noen situasjon der det ikke ville være mer effektivt å samarbeide tvers over alle grenser enn å handle på egen hånd.

I en verden der hele menneskeheten kjemper for å virkeliggjøre sin felles menneskelighet og står overfor den samme fortvilelse og deler de samme håp, må den kristne kirke identifisere

seg med hele samfunnet når den utfører sitt oppdrag i vitnesbyrd og tjeneste og i en ansvarlig forvaltning av våre totale ressurser.

Det visse håp

Vi er kalt til å ta opp vårt ansvar for misjon i den fremtid Gud legger foran oss, og gjør det i det faste og visse håp at den nye menneskehet, åpenbart i dens oppstandne Herre og Frelser, skal nå sin herlige fullendelse i ham. Så tjener vi ydmykt, i tålmod og glede, og venter i tillit på hans endelige seier.